

Regionální muzeum Alberta Kahna

Albert Kahn a Archivy planety

Albert Kahn se narodil v roce 1860 v alsaském městečku Marmoutier. Pocházel z rodiny obchodníků, udělal zářnou kariéru ve světě bankovníctví a v roce 1892 se usadil v Boulogne-sur-Seine. Jako vášnivý zahradník zde postupně vybudoval čtyřhektarovou zahradu s krajinářskými zákoutími, která se stala sídlem jeho filantropického podniku. V tomto malém ráji se v plné kráse zhmotnily bankéřovy ideály: vznikla zde laboratoř uvažování, produkce a pospolitosti. Albert Kahn žil v době plné zvrátů a snažil se světu porozumět, aby lépe ovlivnil jeho směřování. Inicioval a financoval nadační projekty na podporu poznání i činů, jako například cestovní stipendia Autour du monde, společnost Autour du monde, Národní výbor pro sociální a politická studia atd.

Od roku 1898 začal cestovat po celém světě a pod vlivem svých zkušeností z cest vytvářel v letech 1909–1931 univerzální vizuální inventář Archivy planety, který měl „jednou pro vždy zachytit všechny aspekty, postupy a typy lidské činnosti, jejichž nezvratný zánik je jen otázkou času“. Zhruba do 50 zemí vyslal operátory vybavené nejnovějšími fotografickými a filmovými inovacemi bratrů Lumièrových, aby zaznamenali dynamicky se měnící svět. Celkem tak bylo shromážděno 72 000 autochromů, 4 000 stereoskopů a 180 000 metrů filmu. Autochrom byla první průmyslově vyráběná technika barevné fotografie, patentovaná roku 1903 bratry Lumièrovými a uvedená na trh v roce 1907. Výstupem byl pozitivní obraz na skleněné podložce, určený k promítání nebo prohlížení ve speciálním přístroji.

Vědecké vedení Archivů planety bylo v roce 1912 svěřeno geografovi Jeanu Brunhesovi, který obrazovou dokumentaci tematicky zacílil na vztahy mezi člověkem, společností a prostředím a ve svých přednáškách zdůrazňoval dokumentární význam pořízeného materiálu. Snímky byly promítány také politickým, ekonomickým, intelektuálním a náboženským elitám z celého světa, které Albert Kahn do svého sídla pozval. Tito privilegovaní hosté se při návštěvě nejprve ponořili do kosmopolitních krajinných scenérií v zahradě a poté se díky autochromům a filmům z Archivů planety nechali přenést do dálek. Celý svět měli na dosah ruky.

Po zhroutilí burzy v roce 1929 bankéř zkrachoval. Jeho početné projekty byly postupně zastaveny a jeho bouloňské panství včetně sbírky fotografií a filmů v roce 1936 odkoupil departement Seine. Albert Kahn zemřel ve svém domě 13. listopadu 1940 ve věku 80 let.

Vlastníkem nemovitosti a sbírek se následně stal departement Hauts-de-Seine, nově zřízený v roce 1968, a od roku 1986 byl celý areál přeměněn na muzeum.

Nové muzeum

Na podzim roku 2021 bude v Boulogne-Billancourt, kolébce Archivů planety, otevřeno nové regionální muzeum Alberta Kahna. Jde o vlajkový projekt v rámci Vallée de la Culture (Údolí kultury) v departementu Hauts-de-Seine, který veřejnosti umožní pochopit přínos Alberta Kahna v historickém a intelektuálním kontextu a ocenit ucelenost jeho dokumentačních iniciativ podporujících mír a dialog mezi kulturami. Zdůrazněna bude také vzájemná komplementárnost zahrady a obrazových sbírek, ale i inovativních technik, které dřívějším i současným návštěvníkům zprostředkovávaly a zprostředkovávají citlivý prožitek rozmanitosti světa.

V areálu muzea, který byl od roku 1892 historickou rezidencí bankéře Alberta Kahna a nyní je majetkem departementu Hauts-de-Seine, bude umístěna nová budova navržená architektem Kengoem Kumou. Ten se inspiroval Kahnovým vztahem k Asii a využívá některé prvky tradiční japonské architektury, upravené v harmonickém dialogu se zahradou a památkovými budovami, které byly restaurovány pro nový prohlídkový okruh, jehož koncepci připravuje studio Scenorama.

Příslib nového muzea, místa pro „sdílení světa“, navazuje na původní bankéřovy filantropické záměry. Toto sdílení už není zaměřeno pouze na osvícenou elitu schopnou ovlivňovat globální vývoj, jak to původně pojímal Albert Kahn, ale otevírá se široké veřejnosti a přináší klíč k pochopení proměňujícího se světa od prvních desetiletí 20. století až k naší současnosti.

Nyní k vidění v pařížském centru architektury Cité de l'architecture et du patrimoine:

Paříž 1910-1937. Procházky po sbírkách Alberta Kahna

Výstava mimo zdi regionálního muzea Alberta Kahna, trvá do 12. ledna 2021

Expozice je výsledkem spolupráce mezi regionálním muzeem Alberta Kahna a pařížským centrem architektury Cité de l'architecture et du patrimoine a nabízí nový pohled na francouzské hlavní město, vycházející z atypické sbírky obrazových materiálů, které v Paříži na počátku 20. století pořídili pracovníci Archivů planety.

Fotografové a filmaři ve službách Alberta Kahna se zdejšími ulicemi toulali takřka tři desetiletí a shromáždili téměř 5 000 autochromů a 90 000 metrů černobílého filmu. Vytvořili tak jeden z nejdůležitějších fondů o Paříži na počátku 20. století.

Výstava vyzdvihuje úzkou spjatost sbírky s hlavními urbanistickými otázkami, které provázely transformaci Paříže v letech 1910 až 1937. Návštěvníci se skrze obrazy vydávají na poetickou procházku Městem světla. Autochromy a filmy vykreslují portrét města zachyceného v jeho dualitě, mezi *Stálostmi* a *Proměnami*. Zobrazují posun od nadčasového hlavního města, které těží ze své minulosti a památek, až k moderní metropoli dychtící po pokroku.

Prizmatem autochromů sledujeme Paříž nepopíratelně zvláštní, jakoby zbavenou svých obyvatel - v níž se až neuvěřitelně odráží to, co jsme zažili během jarní karantény. Doplnující černobílé filmy zase zachycují puls velkoměsta, šum bulvárů, slavností a veřejných akcí, jež rytmezují každodenní život místních obyvatel.

Při procházce po sbírkách Alberta Kahna se nám zjevuje neobvyklá Paříž - město mnoha podob, vynikající znepokojivou a strhující krásou.

Medailony kameramanů

Paul Castelnau (1880-1944)

Paul Castelnau byl vystudovaný geograf a v Archivech planety působil v letech 1917 až 1919. Během první světové války byl členem geografické služby a fotografického a filmového oddělení francouzské armády. V roce 1926 na objednávku francouzské Geografické společnosti spolurežiroval etnografický dokument *Voyage en Terre de Feu* (Cesta do Ohňové země).

Georges Chevalier (1882-1967)

Georges Chevalier byl vystudovaný fotograf, který vstoupil do služeb Alberta Kahna v roce 1913 na doporučení Augusta Léona a vykonával pro něj celou řadu zadání. V letech 1936 až 1949 byl vedoucím fondu Archivů planety z pověření departementu Seine, který se stal novým majitelem Kahnovy sbírky.

Fernand Cuville (1887-1927)

Cuville byl profesionální fotograf. V letech 1917 až 1919 působil ve fotografickém a kinematografickém oddělení francouzské armády v rámci operace pro pořizování autochromů spolufinancované Albertem Kahnem, který ho poté zaměstnával až do roku 1921.

Roger Dumas (1891-1972)

Řemeslný rámař a později profesionální portrétní fotograf Roger Dumas vstoupil do služeb Alberta Kahna ve svých 29 letech. Pro Archivy planety pracoval v letech 1920 až 1931 jako mistr autochromu a kinematografu, později vynalezl průmyslový proces barevného filmu.

Frédéric Gadmer (1878-1954)

Frédéric Gadmer byl profesionální fotograf, který pro Kahna pracoval v letech 1919 až 1932. Věnoval se jak autochromu, tak i černobílému filmu, který uplatnil zejména při svém výjezdu do Dahome (dnešní Benin) v roce 1930. Po ukončení spolupráce s Archivy planety nastoupil jako fotograf do společnosti vydávající pohlednice.

Auguste Leon (1857-1942)

První profesionální dokumentátor najatý pro projekt Archivy planety v roce 1909. V roce 1919 se stal vedoucím fotografické laboratoře Alberta Kahna. Díky své mimořádné technické zručnosti dokázal zároveň pořizovat černobílé fotografie, stereoskopie (prostorové obrazy) i autochromy.

Stéphane Passet (1875-1941)

Stéphane Passet byl původně vycvičený voják se srdcem dobrodruha. Pro Archivy planety pracoval v letech 1912 až 1919 a poté v letech 1929 až 1930, kdy cestoval po mongolských stepích a různých oblastech Indie. Později režíroval dva hrané filmy: *La Belle au bois dormant* (Šípková Růženka, 1922) a *La Damnation de Faust* (Faustovo zatracení, 1925).